

Minister Zdrowia

OITK.405.44.2021.MN

Warszawa, 27 września 2021

Pan
Aleksander Pocięj
Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z pismem w sprawie petycji dotyczących wprowadzenia ulgowych przejazdów w środkach publicznego transportu zbiorowego dla osób odznaczonych tytułem „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu” oraz „Zasłużony Dawca Przeszczepu”, proszę o przyjęcie poniższego.

Kwestię ewentualnego wprowadzenia proponowanych ulg na przejazdy w środkach publicznego transportu zbiorowego dla ww. grup co do zasady należy ocenić pozytywnie. Zgodnie jednak z ustawą o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów¹ za pobrane od dawcy komórki, tkanki lub narządy nie można żądać ani przyjmować zapłaty, innej korzyści majątkowej lub korzyści osobistej. Możliwość skorzystania przez dawców komórek, tkanek lub narządów z ulgowych lub bezpłatnych przejazdów nie powinna być zatem rozpatrywana w kategorii zapłaty za dawstwo lecz docenienia ich czynu. Należy wskazać, że niektóre samorządy wprowadziły już możliwość skorzystania z bezpłatnych przejazdów w komunikacji miejskiej dla osób odznaczonych tytułem „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu”, np. Warszawa, Wrocław, Kielce czy Płock. Jednocześnie informuję, że odznakę „Zasłużonego Dawcy Przeszczepu” do końca czerwca 2021 r. odebrało 2077 osób (od 2009 r., w którym po raz pierwszy odznaczono dawców wskazaną odznaką).

Odnosząc się do kwestii krwiodawstwa, to jest ono zarówno w Polsce, jak i w całej Europie, honorowe i dobrowolne w związku z czym nie może ono pociągać za sobą

¹ Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz.U. z 2020 r. poz. 2134)

jakiegokolwiek gratyfikacji finansowej. Jednak wskazać należy, że drobne dowody uznania, napoje i zwrot kosztów podróży są zgodne z pojęciem dobrowolnego i nieodpłatnego oddawania krwi. Przysługujące na chwilę obecną uprawnienia dla honorowych dawców krwi należy rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Podobnie jak w przypadku odznaczonych Zasłużonych Dawców Przeszczepu, zasłużeni honorowi dawcy krwi również mogą korzystać z ulgowych lub bezpłatnych przejazdów na terenie niektórych miast.

W zakresie środków publicznego transportu zbiorowego podkreślić należy, że jakkolwiek ustawa o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw² wprowadziła do ustawy o publicznej służbie krwi³ dodatkowe uprawnienia dla honorowych dawców krwi, m.in. w zakresie 33% ulgi na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego, jednakże zmiana ta została wprowadzona z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii i obowiązywać będzie tylko w tym okresie. Co do zasady uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych, są regulowane ustawą o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego⁴. Z tego względu kwestia oszacowania skutków finansowych wprowadzenia ulgowych przejazdów dla wskazanych osób oraz możliwości ich wprowadzenia do wskazanej ustawy nie leży we właściwości Ministra Zdrowia, który z punktu widzenia zakresu kompetencji nie jest właściwy do dokonywania analiz i przygotowywania szacunków w obszarze dotyczącym transportu publicznego.

Pragnę również podkreślić, że zgodnie z ustaleniami podjętymi na 51. Posiedzeniu Sejmowej Komisji do Spraw Petycji, które odbyło się w dniu 5 maja br., Komisja zdecydowała o skierowaniu dezyderatu dotyczącego petycji w sprawie zmiany ww. ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego poprzez wprowadzenie ulgi 51% na przejazdy dla Zasłużonych Dawców

² Ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 159).

³ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. publicznej służbie krwi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1777, z późn. zm.)

⁴ Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 295).

Przeszczepu do Ministra Infrastruktury, jako odpowiedzialnego za obszar transportu publicznego.

Ponadto pragnę dodać, iż w sierpniu br. Ministerstwo Finansów zwróciło się do Ministerstwa Zdrowia z pytaniami w zakresie liczby osób, którym przyznano odznakę „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu”, ilości krwi, którą należy oddać, żeby ją uzyskać oraz ocenę propozycji przyznania 100% ulgi przejazdowej i potencjalnych skutków takiej regulacji. W załączeniu przekazuję odpowiedź Ministerstwa Zdrowia na przedmiotowe pismo.

Z poważaniem
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Sławomir Gadomski
Podsekretarz Stanu

/dokument podpisany elektronicznie/

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Oceny Inwestycji

Warszawa, 27 sierpnia 2021 r.

OITK.050.23.2021.MWS

Pan
Jacek Partyka
Zastępca Dyrektora
Departamentu Wspierania Polityk
Gospodarczych
Ministerstwo Finansów

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na pismo znak: PG3.056.5.2021 z dnia 24 sierpnia 2021 r. w sprawie odznaki „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu” uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o publicznej służbie krwi¹, Zasłużonemu Honorowemu Dawcy Krwi, który oddał co najmniej 20 litrów krwi lub odpowiadającą tej objętości ilość jej składników, mogą być nadawane ordery i odznaczenia oraz odznaka "Honorowy Dawca Krwi - Zasłużony dla Zdrowia Narodu", którą nadaje minister właściwy do spraw zdrowia na wniosek:

1. kierownika jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi, w której dawca krwi oddał krew lub jej składniki o objętości uprawniającej do nadania odznaki;
2. organów ogólnopolskich stowarzyszeń honorowych dawców krwi.

Od 2006 roku wydanych zostało łącznie 37 743 odznak Honorowy Dawca Krwi - Zasłużony dla Zdrowia Narodu. Należy zaznaczyć, iż co roku przybywa około 7,5 tysięcy nowych wniosków o nadanie przedmiotowego odznaczenia, przy czym rejestr nie aktualizuje się o informacje na temat zgonów dawców.

W odniesieniu do pytania o ocenę propozycji przyznania 100% ulgi przejazdowej i potencjalnych skutków takiej regulacji, niewątpliwym jest, że proponowana zniżka

¹ ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 roku o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1777, z późn. zm.)

100% ulgi dla „Honorowych dawców Krwi – Zasłużonych dla Zdrowia Narodu” mogłaby stanowić silną, dodatkową motywację do oddawania krwi, której nie można wytworzyć sztucznie, a jest ona potrzebna wielu osobom, których życie lub zdrowie ulega zagrożeniu. Jednakże w związku z brakiem bazy danych dotyczących lokalnych przewoźników miejskich, rodzaju ulg, cen biletów, trudno jest oszacować nakłady finansowe, jakie musiałby ponieść budżet państwa z tytułu wprowadzenia na terenie całego kraju bezpłatnego przejazdu dla honorowych dawców krwi.

Należy przy tym podkreślić, iż krwiodawstwo w Polsce, podobnie jak w całej Europie, jest honorowe i dobrowolne w związku z czym nie może ono pociągać za sobą jakiegokolwiek gratyfikacji finansowej. Każda decyzja o ewentualnym rozszerzeniu uprawnień przysługujących Honorowym Dawcom Krwi podejmowana jest w kontekście obowiązujących przepisów prawa zarówno krajowego, jak i europejskiego, które jednoznacznie stanowi, że oddawanie krwi, osocza lub składników krwi jest uważane za dobrowolne i nieodpłatne, jeżeli jest dokonywane przez osobę z jej własnej woli i nie daje podstaw do jakiegokolwiek zapłaty w formie pieniężnej lub w jakiegokolwiek równoważnej postaci. Wyłącza to również przyznanie wynagrodzenia w formie wypoczynku, który wykracza poza czas odpowiednio konieczny do oddania krwi i dojazdu. Drobne dowody uznania, napoje i zwrot kosztów podróży są zgodne z pojęciem dobrowolnego i nieodpłatnego oddawania krwi. Przysługujące na chwilę obecną uprawnienia dla Honorowych Dawców Krwi należy rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Decyzja o oddaniu krwi powinna wynikać z chęci dzielenia się z innymi, nie zaś z kalkulacji zysków. Krew nie jest produktem, jest darem dla drugiego człowieka. Doświadczenia wielu krajów wskazują, że pozyskiwana w ramach honorowego krwiodawstwa krew i jej składniki gwarantuje pełne bezpieczeństwo i ochronę zdrowia zarówno dawców, jak i biorców krwi, którzy są filarem krwiolecznictwa. Należy pamiętać, że biorcami krwi są osoby chore, dlatego niezwykle istotne jest, aby determinacja związana z oddawaniem krwi wynikała z potrzeby serca i była szlachetna oraz świadoma.

Z poważaniem

Małgorzata Iwanicka-Michałowicz

Zastępca Dyrektora

/dokument podpisany elektronicznie/